

Mi, Pázmány Péter, Isten irgalmából a római szentegyháznak az illyriai szent Jeromosról címzett bíborosa, az esztergomi székesegyház érseke és ugyanazon hely örökös főispánja, Magyarország prímása, az apostoli szentszék született követé, fő- és titkos kancellár és ő szentséges császári és királyi Felségének belső titkos tanácsosa stb. Gyakran aggodalmasan fontolgatva magunkban, hogy miképen terjeszthetnők a katolikus hitet Magyarországon és hogyan segíthetnénk a legnemesebb magyar nemzet tekintélyén, a többi segédeszközök között az jutott elsőnek eszünkbe, hogy állíttassék a tudományoknak valami egyeteme, a melyben a harcias nemzetnek bátorsága is szelídülne és mind az egyház kormányzására, mind az állam igazgatására alkalmassá képeztetnék. Nem is hiányzott bennünk sem a szándék, sem a törekvés ezen dolgokra, mind úgy a hazát ért csapások, mind más felette szükséges alapítványok ellene állottak eddig annak, hogy óhajunknak eleget tehessünk. Most azonban, mivel Isten megáldván és törekvésünket régi kegyelmével kísérvén, valami vagyonunk éppen van, mellyel, ha nem is valami nagy dolgot, de ezen lesújtott haza jólétére bizonyára valamit Isten kegyelméből tehetünk. Ezért tárgyaltunk a nagyon tisztelendő Mutius Vitelliscus atyával, a Jézus-társaság prépost generálisával, hogy egyezték bele az egyetemnek a Jézus-társasági atyák nagyszombati collegiumában való felállításába s annak egész gondját és kormányzását a társaságra vévén, legyen szíves azt a következő feltételekkel és módokon kormányoztatni. Mivel tehát az Isten dicsősége és a vallás előmozdítása iránt való buzgalomból ajánlatunkat az egész társaság nevében elfogadta, mi is a nagyszombati collegiumnak már előbb tett s összes pontjaiban érintetlen megmaradó alapítványon és azokon a bevételen felül, melyekkel az a nagyszombati collegium addig bírt, egyszer és mindenkorra hatvanezer magyar forintot adtunk tallérokbán tisztelendő Dobronoky György atyának, a Jézus-

társaság nagyszombati collegiuma rektorának kezéhez. Azonfelül egy császári kötelezvényt negyvenezer forint adósságról a társaságra ruháztunk át ugyanazon rektor atya által, hogy így összesen százezer forintnyi összegből álljon. Tehát akarjuk, hogy ezt az összeget az a társaság legelőször is Magyarországon kívül biztos helyen vagy hasznos javak vételére, vagy kamatozásra úgy fordítsa, hogy annak a tőkének gyümölcseiből a collegiumnak az iskolákkal együtt alapjából való újraépítése is siettessék, a szükséges tanárok is eltartassanak. Befejeztetvén a collegiumnak és iskolának szükséges épülete és a százezer forintnyi tőke is kamatra, vagy birtokvásárlásra teljesen elhelyeztetvén, ennek ezután járó egész jövedelmében évi ezer forint fizetessék be a szegény tanulók táplálkozására általunk Nagy-Szombatban alapított Szent Adalbert-féle segélyegyletbe (még hogyha az a nevezett segélyegylet a ház megváltoztatásával más épületbe is vitetnék át). Ez az évjárdék, mint fent előrebocsátottuk, nem kötelezi a társaságot, csak ha már a nevezett épületek befejeztettek és a fennmaradó negyvenezer forintot is (amelyből a Szent Adalbert-féle segélyegylet évjárdékáról is ezer forinttal akarunk gondoskodni) ő császári Felségétől hasznos javak vételére vagy kamatoztatásra megkapják és elhelyezték. Hogyha pedig idő folytán Isten megszabadítván Magyarországot a török járom alól, alkalmasabb hely találkozik az egyetem számára, szabad legyen a társaságnak ezt a mi alapítványunkat az egyetemmel együtt máshova áttenni; mindazonáltal még se vonassék ki az esztergomi egyházmegyén kívül és sértetlenül maradjon meg a nagyszombati collegiumnak is az ő előbbi alapítványa. Ha pedig (amit a legkégyelmesebb Isten fordítson el), nem folytatható az egyetem Magyarországon, hanem a külső vagy belső ellenségek mostoha volta miatt az történnék, hogy a társaság atyái úgy eltávoznak, hogy rövid idő alatt leendő visszatérésüknek még a reménye is teljesen megsemmisül,

ez esetben köteles a társaság a fent nevezett tőkeösszeg kamatját és gyümölcsseit magyar növendékpapok javára Magyarországon kívül úgy fordítani, hogy papi rendre alkalmas ifjak képeztesse nek ki és a felszentelték köteleztesse nek Magyarországra visszatérni. A társaság atyáinak Magyarországtól való távollétének esetében, ha remény van arra, hogy csak rövid ideig lesznek távol, akarjuk, hogy eközben minden kamat tartassék fenn, a társaság visszatérte után azon károkk megtérítésére, (melyek az e fajta költözöködéseknel elő szoktak fordulni), vagy évi pénz fizetessék a máshová költözöködő személyek ellátására. Hogyha pedig néhány év leforgása után módjában lesz a társaságnak Magyarországra visszatérni és az egyetemet folytatni, akarjuk megmásíthatatlanul, hogy, megszünvén a növendékpapok nevelése, fordítsák a társaság atyái az általunk adott összeg gyümölcsét az egyetem előbbi céljára és folytassák az egyetemet. Köteles legyen a társaság még a jelen ezerhatszázharminczötödik esztendőben egy bölcsészeti tanfolyamot megnyitni, a következő években pedig fokozatosan három bölcsészeti tanfolyam legyen, az erkölcstannal és számtannal együtt a scholastica theologia két tanárával. Azon felül legyen ezen az egyetemen a szent írásnak egy magyarázója, egy másik a jogi eseteknek, egy harmadik a vitáknak és úgyszintén a szent nyelvnek tanára; az akadémiai rendfokozatokra való felavatások is a másutt érvényes szokás szerint történjenek. Habár ami esztergomi érseki utódainknak és széküresedés esetében az esztergomi káptalannak ebben az általunk alapított egyetemben semmi többet nem akarunk engedni azon kívül, a mik általános jog szerint a megyés püspöknek meg vannak engedve, de mégis hatalmat adtunk ezeknek az utódoknak, és széküresedés esetében az esztergomi káptalannak, hogy az ezen levelünkben körülírt és a Jézus-társaság atyáitól elvállalt kötelezettségeket pontosan teljesíthetik és figyelemben tarthatják és kötelesek is erre.

Mindazonáltal épségben maradván a tanárok nyugalma, úgyszintén a tanfolyamok menete és a társaság módja, melyet az ő szervezeti szabálya szerint az akadémiák kormányzásában követ. Továbbá a mi utódainknak és széküresedés esetében az esztergomi káptalannak, akarjuk, hogy ez az egyetem igen nagyon figyelmébe legyen ajánlva és ajánljuk is nagy szeretettel nekik ennek a gyarapítását és magasabbra emelését. Mind ezeket amily igazán a katolikus vallás előmozdításának és legkedvesebb hazánk felségelésének tiszta és igaz törekvéséből tesszük, úgy könyörgünk lelkünkben a legjobb Istenhez, hogy vegye észre jóakaratusunknak ezt az áldozatát és áldja meg bő áldásával ezt a mi alapítványunkat, hogy örökre dicsértessék és dicsőíttessék az ő nagy neve.

Kelt Pozsonyban, a mi érseki kúriánkban, május hó 12-én, az Úrnak 1635-ik esztendejében.